

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรวิชาชีพของวิทยาลัยครู
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เกี่ยวกับ

หลักสูตรวิชาชีพของวิทยาลัยครู

เอกสารและประชากรที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารและประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หลักสูตรวิทยาลัยครู พ.ศ. 2528 ของสภาการฝึกหัดครูกับผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาชีพของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ทั้งนี้ เพราะประชากรมีจำนวนน้อยจึงศึกษาจากประชากรทั้งหมด (ประคอง กรมสุทร 2525 : 9) และลักษณะของกลุ่มประชากรที่เลือกมาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งเรียกว่า กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sample) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Expert Choice Sample (บุญธรรม กิจปรีคามริสุทธิ์ 2527 : 70)

รายการประชากรที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

ชื่อวิทยาลัยครู	ผู้บริหาร	อาจารย์	นักศึกษา	รวม
วิทยาลัยครูพระนคร	12	20	25	57
วิทยาลัยครูจันทระเกษม	11	30	25	66
วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ	10	30	25	65
วิทยาลัยครูสวนสุนันทา	11	30	25	66
วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	11	30	25	66
วิทยาลัยครูชนบุรี	5	10	5	20
รวม	60	150	130	340

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาความสันทัดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาคงนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจึงแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

เครื่องมือประเภทที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ได้แก่

1. ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร แบบตรวจสอบรายการ (Check-list) โดยอาศัยแบบของทิตนา แชมมณี (2526 : 14) เป็นแนวทาง (โปรดดูในภาคผนวก)
2. ตารางวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยสารบบ จำแนกความมุ่งหมายทางการศึกษา (Taxonomy of Educational Objectives) ของบลูมและคณะ (Bloom et al. 1981 : 331-337) แปลโดย อุทุมพร ทองอุไทย (2523 : ภาคผนวก) เป็นแนวทาง (โปรดดูภาคผนวก)

3. ตารางวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ.2525 เป็นแนวทาง (โปรดดูภาคผนวก)

4. ตารางวิเคราะห์เนื้อหาวิชา โดยอาศัยแบบของ พรชูลี อาชาวำรุง (1985 : 28) เป็นแนวทาง (โปรดดูภาคผนวก)

เครื่องมือประเภทที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม การวิเคราะห์หลักสูตร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หลักสูตรและหลักสูตรวิทยาลัยครู พ.ศ.2528 ของสภาการฝึกหัดครู

2. หาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยสอบถามและปรึกษากับรองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร จันทรากุล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ของกรมการฝึกหัดครู

3. สร้างแบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพและการยอมรับในหลักสูตรวิชาชีพของวิทยาลัยครู ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาชีพ ซึ่งประชากรที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น

รายละเอียดของหลักสูตร	ผู้แสดงความคิดเห็น		
	ผู้บริหาร	อาจารย์ผู้สอน	นักศึกษา
1. องค์ประกอบของหลักสูตร			
ความมุ่งหมาย	✓	✓	✓
โครงสร้าง	✓	✓	✓
เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอน	✓	✓	✓
กิจกรรมการเรียนการสอน	✓	✓	✓
การวัดและประเมินผล	✓	✓	✓
2. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร	✓	-	-

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความตรงทางเนื้อหา และขอคำแนะนำ
แก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิทางค่านหลักสูตร การเรียนการสอน จำนวน 7 ท่าน ดังนี้

4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ อาจารย์ภาควิชาอุดมศึกษา
และรองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมฆาคุณวุฒิ อาจารย์ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ อาจารย์ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4 อาจารย์ ดร.ศิริเอก ศรีสุโข อาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.5 รองศาสตราจารย์ ดร.อินทร์ ศรีคุณ อธิการวิทยาลัยครูจันทระเกษม

4.6 รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร จันทระกุล ศึกษานิเทศก์ กรม-
การฝึกหัดครู

4.7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมนึก โรจนพันธ์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริม
วิชาการ วิทยาลัยครูจันทระเกษม

5. ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถาม โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

6. รูปแบบของแบบสอบถาม มีลักษณะดังนี้

6.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือก
ตอบ 3 ข้อ และเติมคำลงในช่องว่าง 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพและการยอมรับในหลักสูตร
วิชาชีพ โดยแบ่งเป็นค่านองค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ และองค์ประกอบที่
เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร จำนวน 11 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมิน
ค่าแบบ 5 ค่า (Rating Scale) ตั้งแต่มากที่สุดมีค่าเท่ากับ 5 จนถึงน้อยที่สุดมีค่าเท่า

กับ 1 และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย

6.2 แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ 2 ข้อ และเติมคำลงในช่องว่าง 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพและการยอมรับในหลักสูตรวิชาชีพ คำนวณองค์ประกอบของหลักสูตร โดยแบ่งเป็น คำนวณความมุ่งหมายทั่วไปและความมุ่งหมายเฉพาะ 9 ข้อ และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย คำนวณโครงสร้างของหลักสูตร 15 ข้อ และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย คำนวณเนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอน 11 ข้อ และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย คำนวณการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ข้อ และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย คำนวณการวัดและประเมินผล 4 ข้อ และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าแบบ 5 ค่า (Rating Scale) ตั้งแต่ค่ามากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 จนถึงน้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 1

6.3 แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพและการยอมรับในหลักสูตรวิชาชีพ คำนวณองค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 8 ข้อ และมีคำถามปลายเปิดในตอนท้าย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ค่า (Rating Scale) ตั้งแต่ค่ามากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 จนถึงน้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 1

7. จัดพิมพ์แบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาของวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย แล้ววิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อหาความเที่ยง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ดังนี้

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum s^2}{\sum x_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง
	k	แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$S_{X_i}^2$	แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	$S_{X_t}^2$	แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

เมื่อหาแล้วปรากฏว่า ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

- 7.1 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร = 0.7981
 7.2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ = 0.8971
 7.3 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสำหรับนักศึกษา = 0.8405

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอข้อมูลที่เกี่ยวกับเอกสารหลักสูตรและจำนวนผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา จากหน่วยศึกษานิเทศ กรมการฝึกหัดครู และวิทยาลัยครูทั้ง 6 แห่ง เพื่อนำมาวางแผน แล้วดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด โดยใช้เวลาดังแต่ เดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2528 ผลการรวบรวมเฉพาะข้อมูลจากแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งให้ประชากรและที่ ได้รับคืนจำแนกตามกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร	แบบสอบถาม		
	จำนวนที่แจก	จำนวนที่ได้รับคืน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	60	57	94.99
อาจารย์ผู้สอน	150	112	74.66
นักศึกษา	130	127	97.69
รวม	340	296	87.06

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย โดยดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เอกสาร และส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็น ดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูล จึงแยกวิเคราะห์เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหลักสูตร โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มา "อธิบาย" ในรูปตารางประกอบคำบรรยายในประเด็นต่อไปนี้

1. กระบวนการจัดองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่

- 1.1 ความมุ่งหมาย
- 1.2 โครงสร้าง
- 1.3 เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอน
- 1.4 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.5 การวัดและประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นนี้ ผู้วิจัยใช้ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร แบบตรวจสอบรายการมาวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อให้ทราบว่ากระบวนการจัดองค์ประกอบหลักสูตรเป็นอย่างไร แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย เพื่อนำไปสู่ประเด็นการวิเคราะห์ประเด็นที่ 2 ต่อไป

2. ลักษณะสาระของหลักสูตร ได้แก่

- 2.1 ความมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2.2 โครงสร้างของหลักสูตร
- 2.3 เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอน

การวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นนี้ ผู้วิจัยใช้ตารางวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตร มาจำแนกความมุ่งหมาย โดยการให้อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้จำแนกเป็นรายวิชา โดยพิจารณาว่าความมุ่งหมายแต่ละข้อนั้นมีพิสัยไคมากกว่าพิสัยอื่น ๆ ถ้าอาจารย์ผู้สอนจำแนกมาตรงกันจาก 4 ใน 5 คน ก็ถือว่าความมุ่งหมายข้อนั้น ๆ อยู่ในพิสัยดังกล่าว แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ในส่วนที่เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2525 เป็นหลักแล้วนำเสนอในรูป

ตารางประกอบคำบรรยาย และในส่วนที่เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอน ผู้วิจัยใช้ตารางวิเคราะห์เนื้อหาวิชา มาจำแนกสัดส่วนของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ของนีและคณะ (Nie et al. 1975) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายทั้งชุดของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ไปประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ หากคร่าวๆ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องประสิทธิภาพและการยอมรับในหลักสูตรวิชาชีพ ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และการหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$s = \sqrt{\frac{N(\sum X^2) - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ s แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยต่าง ๆ	ผู้วิจัยถือเกณฑ์ดังนี้
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.55 ขึ้นไป	ถือว่าประสิทธิภาพและการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.55 - 4.54	ถือว่าประสิทธิภาพและการยอมรับอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.55 - 3.54	ถือว่าประสิทธิภาพและการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.55 - 2.54	ถือว่าประสิทธิภาพและการยอมรับอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.54 ลงมา	ถือว่าประสิทธิภาพและการยอมรับอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิดคือ ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง